

Opetushallitus

Pääjohtaja Olli-Pekka Heinonen
Oppiminen ja kansainvälistymisen tuki, johtaja Anni Miettunen
Opetusneuvos Markku Kokkonen

KANNANOTTO

Asia Vammaisalan ammattitutkinnon tutkinnon perusteet
Viite Opetushallituksen kuulemistilaisuus 3.2.2021

Allekirjoittaneet järjestöt oli kutsuttu kuulemistilaisuuteen, jossa Opetushallituksen asiantuntijat esittelivät, miten saadut lausunnot on otettu huomioon tutkinnon perusteiden viimeistelyssä. Moni vammaisjärjestö on lausunnoissaan ja kuulemistilaisuudessa esittänyt välttämättömiä tutkintorakenteen parannusehdotuksia ja korjaustarpeita.

On huolestuttavaa, jos vammaisalan tutkintorakenne saatetaan voimaan sellaisena, ettei se vastaa henkilökohtaisten avustajien ammatin työelämälähtöisyyttä eikä vammaisten ihmisten yksilöllisiä tarpeita ja oikeuksia. Tutkinto pitää rakentaa vammaisuuden kirjo huomioon ottaen ja vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeuden kunnioittamisen pitää olla koko tutkinnon läpileikkaava lähtökohta.

Tilaisuudessa 3.2. tuli esiin, että asiaa ollaan valmistelemaan suurella kiireellä. Olemme erittäin huolissamme siitä, että vammaisjärjestöjen lausunnoissa esitettyjä ehdotuksen vakavia puutteita ei tosiasiallisesti otamassa huomioon tutkintoa uudistettaessa.

Perustelut:

- Valmisteilla olevan vammaisalan tutkintorakenteen tulee vastata voimassa olevaa vammalainsäädäntöä.
- Lisäksi vammaispalvelulain uudistuksen valmistelu on vasta vireillä.
- Lain tasoinen YK:n vammaisyleissopimus velvoittaa viranomaisia toteuttamaan kaikki asianmukaiset, myös lainsäädännölliset, toimet voimassa olevien vammaisia henkilöitä syrjivien säädösten, määräysten, tapojen ja käytäntöjen muuttamiseksi tai poistamiseksi.
- YK:n vammaisopimus 4 artikla velvoittaa, että laadittaessa ja toimeenpantaessa lainsäädäntöä ja politiikkoja, joilla tätä yleissopimusta pannaan täytäntöön, sekä muissa vammaisia henkilöitä koskevissa päätöksentekoprosesseissa sopimuspuolten tulee neuvotella tiiviisti vammaisten henkilöiden kanssa ja aktiivisesti osallistaa heidät, mukaan lukien vammaiset lapset, heitä edustavien järjestöjen kautta.
- Esitettävät tutkinnon perusteet lisäksi vammaisiin henkilöihin kohdistuvia syrjiviä käytäntöjä.

Valmistelussa on kuultu etupäässä työmarkkinaosapuolia. Valmistelu on jakaantunut kahteen eri tutkintoon, joiden keskinäinen suhde ja riippuvuus johtavat kokonaisuuden vääristymiseen. Se on tullut esiin vasta nyt. Tutkintokokonaisuus ei ole ollut kaikkien vammaisjärjestöjen tiedossa riittävän ajoissa, jotta meillä olisi ollut todellinen mahdollisuus vaikuttaa tutkintoehdotuksen sisältöön.

Me allekirjoittaneet valtakunnalliset vammaisjärjestöt edustamme suurta osaa henkilökohtaisen avun käyttäjästä. Esitämme henkilökohtaisen avun osaamisalan ja koko vammaisalan ammattitutkinnon laajaa ja

avointa uudelleenarviointia, johon erilaisia tarpeita edustavien vammaisjärjestöjen asiantuntemus otetaan mukaan.

Ehdotamme tämänhetkisen valmistelun keskeyttämistä ja uuden, laaja-alaisen valmistelun käynnistämistä.

FMA – Funktionsrätt med ansvar rf
Hengityslaitetilat ry
Heta - henkilökohtaisten avustajien työntekijöiden liitto ry
Invalidiliitto ry
Kuurojen Liitto ry
Kynnys ry
Lihastautiliitto ry
Neuroliitto ry
Näkövammaisten liitto ry
Suomen CP-liitto ry
Suomen Kuurosokeat ry
Vammaisfoorumi ry

Tiedoksi:

Assistentti.info -verkosto
Autismiliitto ry
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto ry JHL
Kehitysvammaisten Palvelusäätiö sr KVPS
Kehitysvammaisten Tukiliitto ry
Kehitysvammaliitto ry
Sosiaali- ja terveysministeriö STM
Suomen Kuntaliitto ry
Terveystieteiden tutkimuskeskus THL